

Małgorzata Sadkowska-Todys, Bożena Kucharczyk

KAMPYLOBAKTERIOZA W POLSCE W 2008 ROKU

CAMPYLOBACTERIOSIS IN POLAND IN 2008

Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie

STRESZCZENIE

Praca przedstawia sytuację epidemiologiczną kamylobakteriozy w Polsce. W 2008 roku zanotowano 270 zachorowań na kamylobakteriozę na terenie naszego kraju, a zapadalność wyniosła 0,75 na 100 000 mieszkańców. Wszystkie zgłoszone przypadki były potwierdzone laboratoryjnie. Nie zarejestrowano zgonów, natomiast hospitalizowano 57,2% chorych. U 246 chorych (około 91%) określono gatunek pałeczek *Campylobacter*, które były czynnikiem etiologicznym zachorowania. W 205 przypadkach (około 76%) zachorowania były wywołane przez *C. jejuni*, w 33 (około 12%) przez *C. coli*, a w 8 (około 3%) *C. upsalensis*. Przeważały zachorowania dzieci z grupy wieku od 0 do 4 lat (218 przypadków - 81%). W 2008 r. zarejestrowano 2 ogniska kamylobakteriozy w kraju.

Słowa kluczowe: kamylobakterioza, epidemiologia, Polska, rok 2008

Analizę sytuacji epidemiologicznej kamylobakteriozy w Polsce w 2008 roku przeprowadzono na podstawie danych z: rocznego biuletynu „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2008 roku” (Czarkowski MP i in., W-wa, PZH i GIS), informacji z formularzy o indywidualnych zachorowaniach i z formularzy dochodzeń epidemiologicznych w ogniskach kamylobakteriozy nadesłanych do Zakładu Epidemiologii NIZP-PZH przez Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne. Podobnie jak w latach ubiegłych klasyfikację przypadków zachorowań na kamylobakteriozę przeprowadzono stosując kryteria zawarte w definicji podanej przez Komisję Europejską w decyzji 2002/253/EC i wprowadzonej do rutynowego nadzoru w Polsce w 2005 r.

W 2008 r. zgłoszono 270 zachorowań na kamylobakteriozę, tj. o 78 (około 41%) zachorowań więcej niż w roku 2007. Zapadalność wyniosła 0,7 na 100 000 mieszkańców. Jedynym województwem, w którym można było śledzić tendencje czasowe występowania zachorowań na kamylobakteriozę jest województwo śląskie, a zwłaszcza dwa powiaty tj. bielski i Bielsko-

ABSTRACT

The total number of 270 campylobacteriosis cases were reported in 2008 in Poland. The incidence rate was 0.75 per 100 000 population. All reported cases were confirmed. No death was reported. However, more than 57% of patients were hospitalized. The species of *Campylobacter* was determined in 246 cases (91%): 205 cases (76%) were caused by *C. jejuni* infection, 33 (about 12%) by *C. coli* and 8 (about 3%) by *C. upsalensis*.

In 2008 two family outbreaks were reported.

Key words: campylobacteriosis, epidemiology, Poland, 2008

-Biała. W powiatach tych, jako jedynych w Polsce, w przypadku diagnostyki różnicującej chorób przebiegających z biegunką, rutynowo prowadzone są badania w kierunku zakażenia pałeczkami *Campylobacter*. Łącznie zarejestrowano tam 118 przypadków, co stanowi prawie 44% wszystkich zachorowań zgłoszonych w Polsce. W powiatach tych zapadalność wyniosła 35,9 na 100 000 mieszkańców. Dla porównania liczba przypadków salmoneloz ogółem zarejestrowanych w tych powiatach w roku 2008 wyniosła 83, zapadalność 25,2 na 100 000. Przewaga udziału pałeczek *Campylobacter* w porównaniu do udziału pałeczek *Salmonella* w etiologii chorób biegunkowych jest charakterystyczna dla krajów Europy Zachodniej. Wydaje się, że gdyby w innych częściach kraju taka diagnostyka również była rutynowo prowadzona, to liczba wykrywanych zachorowań na kamylobakteriozę w Polsce byłaby zdecydowanie wyższa.

Ogółem w Polsce odsetek osób hospitalizowanych, u których rozpoznano zakażenie spowodowane tym patogenem wyniósł 57,2%, najmniejszy odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim – 26,3%,

Tabela I. Kampanyobakterioza w Polsce w latach 2007-2008. Liczba zachorowań i zapadalność na 100 000 mieszkańców, hospitalizacji i odsetek hospitalizowanych wg. województw

Table I. Campylobacteriosis in Poland in years 2007-2008. Number of cases and incidence rate per 100 000 population by voivodeship

Województwo	2007 r.								2008 r.							
	Liczba zachorowań w kwartałach				ogółem zach.	zapad.	Hospitalizacja		Liczba zachorowań w kwartałach				ogółem zach.	zapad.	Hospitalizacja	
	I	II	III	IV			liczba	%	I	II	III	IV			liczba	%
Dolnośląskie	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	5	0,17	5	100
Kujawsko-Pomorskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	0,05	1	100	
Lubuskie	3	8	10	7	28	2,78	27	96,4	1	3	6	11	21	2,08	21	100
Małopolskie	1	9	7	1	18	0,55	14	77,8	1	2	5	7	15	0,46	12	80
Mazowieckie	1	1	3	1	6	0,12	3	50	-	2	7	1	10	0,19	5	50
Podkarpackie	1	-	-	-	1	0,05	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Pomorskie	-	-	2	1	3	0,14	3	100	-	1	3	-	4	0,18	3	75
Śląskie	14	29	34	39	116	2,49	54	46,6	19	40	57	53	169	3,64	78	46,2
Świętokrzyskie	-	-	1	1	2	0,16	2	100	1	2	-	-	3	0,24	3	100
Warmińsko-mazurskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	8	19	1,33	5	26,3
Wielkopolskie	-	6	7	5	18	0,53	18	100	1	1	12	9	23	0,68	21	91,3
RAZEM	20	53	64	55	192	0,5	121	63	26	59	95	91	270	0,71	155	57,2

a w województwie śląskim był on na takim samym poziomie jak w roku 2007 i wyniósł - 46,2%. Ponadto niski odsetek hospitalizacji był w województwie mazowieckim – 50%. W pozostałych województwach był on równy lub wyższy niż 75% (tab.I). Wszystkie zgłoszone zachorowania spełniały kryteria przyjęte dla przypadku potwierdzonego.

Według formularzy - wywiadów o chorobie zakaźnej nadesłanych przez Stacje Sanitarne - Epidemiologiczne z terenu całego kraju, w 2008 r. nie odnotowano zgonów, których wyjściową przyczyną były zakażenia pałeczkami *Campylobacter*. Potwierdzają to dane uzyskane z Głównego Urzędu Statystycznego. Wystąpiły

natomiast dwa zgony osób z kampanyobakteriozą, które chorowały na nowotwory.

Gatunek pałeczek *Campylobacter*, które wywołały zachorowanie, określono u 246 chorych (około 91%). W 205 przypadkach zachorowanie (około 76%) było wywołane przez *C. jejuni*, w 33 (około 12%) przez *C.coli*. Ponadto stwierdzono zachorowania wywołane przez pałeczki *C. upsalensis* – 8 (około 3%). Wszystkie zachorowania, których czynnikiem etiologicznym były *C. upsalensis* wystąpiły w różnych miesiącach roku w województwie wielkopolskim. W 24 przypadkach nie określono gatunku bakterii (tab. II).

Przeważająca większość zachorowań na kampanyobakteriozę wystąpiła u dzieci z grupy wieku od 0 do 4 lat (218 przypadków - 81%) oraz dzieci starszych i młodzieży w grupie wieku 5-19 lat - 27 przypadków

Tabela II. Kampanyobakteriozy w Polsce w 2008 r. Gatunki pałeczek *Campylobacter* wyizolowanych od pacjentów wg. województw

Table II. Campylobacteriosis in Poland in 2008. The species of *Campylobacter* strains isolated from cases

Województwo	gatunek			
	<i>C. jejuni</i>	<i>C. coli</i>	<i>C. upsalensis</i>	nieokreślone
Dolnośląskie	1	-	-	4
Kujawsko-Pomorskie	-	-	-	1
Lubuskie	20	1	-	-
Małopolskie	12	3	-	-
Mazowieckie	9	1	-	-
Pomorskie	1	-	-	3
Śląskie	139	24	-	6
Świętokrzyskie	2	1	-	-
Warmińsko-mazurskie	9	2	-	8
Wielkopolskie	12	1	8	2
RAZEM	205	33	8	24

Tabela III. Kampanyobakterioza w Polsce w 2008 roku. Liczba przypadków zachorowań w podziale na wiek i gatunek pałeczek *Campylobacter*

Table III. Campylobacteriosis in Poland in 2008. Number of cases by age

Grupa wieku	liczba przypadków				
	<i>C. jejuni</i>	<i>C. coli</i>	<i>C. upsalensis</i>	nieokreślone	ogółem
0	64	12	6	5	87
1	54	11	-	5	70
2	29	4	1	4	38
3	9	-	-	2	11
4	10	1	-	1	12
0-4	166	28	7	17	218
05-09	13	1	1	1	16
10-19	9	1	-	1	11
20-49	9	1	-	2	12
50-59	3	-	-	2	5
>60	5	2	-	1	8

Tabela IV. Kampylobakterioza w Polsce w 2008 roku. Najczęściej występujące objawy
Table IV. Campylobacteriosis in Poland in 2008. Main symptoms

objawy	gatunek				Razem
	<i>C. jejuni</i>	<i>C. coli</i>	<i>C. upsalensis</i>	nieokreślone	
biegunka (z krwią)	204 (106)	33 (15)	8 (2)	24 (9)	269 (132)
bóle brzucha	53	7	-	10	70
wymioty	58	7	4	9	78
gorączka	113	21	3	12	149
inne	46	9	2	9	66

(około 10%). U osób w przedziale wieku 20-49 lat wystąpiło 12 zachorowań, natomiast u osób powyżej 50 r.ż. - 13 zachorowań. W 2008 r. zachorowało 146 mężczyzn i 124 kobiety (tab. III).

Biegunka była dominującym objawem u osób chorych. Łącznie wystąpiła ona u 269 osób (99,6%), w tym u 132 (około 49%) była z krwią lub ze śladami krwi. Przy czym w przypadku zakażeń *C. jejuni* występowała u prawie 52% zakażonych, u osób zakażonych *C. coli* odsetek ten wyniósł 45,5%. W zachorowaniach spowodowanych *C. upsalensis* biegunka występowała rzadko - u 25% przypadków. Ponadto u ponad 55% osób wystąpiła gorączka. Wymioty oraz bóle brzucha odnotowano odpowiednio u 78 i 70 osób (tab. IV).

W 2008 r. odnotowano 2 ogniska kampylobakteriozy w kraju, oba w województwie śląskim. Jedno było wywołane gatunkiem *Campylobacter jejuni* i jedno *Campylobacter coli*. Były to, tak jak w większości ognisk spowodowanych tym patogenem, małe ogniska rodzinne, w których zachorowały odpowiednio trzy i dwie osoby.

Otrzymano: 22.03.2010

Zaakceptowano do druku: 24.03.2010

Adres do korespondencji:

Dr Małgorzata Sadkowska-Todys
Zakład Epidemiologii
Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego
- Państwowego Zakładu Higieny
ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa
mtodys@pzh.gov.pl